

VENDIM
Nr. 39, datë 5.5.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“

me sekretare Belma Lleshi, në datën 16.03.2017 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 7 Akti, që u përket:

KËRKUES: KASTRIOT PASHOLLARI, FERUZE PASHOLLARI

SUBJEKT I INTERESUAR: Ministria e Mbrojtjes

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimeve nr. 2779, datë 07.04.2010 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr.2088, datë 13.10.2011 të Gjykatës së Apelit Tiranë; 00-2014-3005, datë 06.11.2014 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 4, 42, 131/f dhe 134/1 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6 i Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 72 e vijues të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Vitore Tusha, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuesve, të cilët kanë kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Ministrisë së Mbrojtjes, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuesit janë prindërit e shtetasit G.P., i cili ka humbur jetën gjatë kryerjes së shërbimit ushtarak të detyrueshëm. Sipas librezës së lëshuar nga Dega Ushtarake e Rrethit Përmet e datës 01.06.1992 rezulton se ai ka qenë i aftë për të kryer shërbimin ushtarak. Kërkuesit, duke pretenduar se djali i tyre ishte diagnostikuar që i vogël me një sëmundje që e bënte të paaftë për të kryer shërbimin ushtarak, e cila ka qenë një nga arsyet që nuk i mbijetoi goditjes me armë zjarri, pavarësisht ndihmës mjekësore të dhënë, i janë drejtuar gjykatës me padi duke kërkuar konstatimin e pavlefshmërisë së librezës ushtarake të lëshuar për shtetasin G.P., si dhe shpërbimin, nga pala e paditur, Ministria e Mbrojtjes, të dëmit jopasuror për humbjen e jetës së tij, si pasojë e thirrjes në shërbimin ushtarak të detyrueshëm.

2. Me vendimin nr.2779, datë 07.04.2010, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë.

3. Me vendimin nr.2088, datë 13.10.2011, Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të mësipërm të gjykatës së shkallës së parë. Kundër këtij vendimi kërkuesit kanë paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë.

4. Me vendimin nr.00-2014-3005, datë 06.11.2014, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur.

II

5. **Kërkuesit Kastriot dhe Feruze Pashollari** i janë drejtuar me kërkesë Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) për shfuqizimin e vendimeve objekt kërkesë, duke paraqitur këto shkaqe në mënyrë të përmbledhur:

5.1 Kërkuesit janë vënë në dijeni me shkresën e datës 29.01.2007 se personat që vuajnë nga sëmundja nga e cila vuante edhe djali i tyre nuk rekrutohen për shërbimin e detyrueshëm ushtarak. Referuar këtij momenti dhe datës së paraqitjes së kërkesëpadisë (16.01.2009), rezulton se ajo është ngritur brenda afatit ligjor. Argumenti i gjykatës për parashkrimin e padisë nuk qëndron, pasi vlerësimi i faktit se viktimë ishte i aftë për të kryer shërbimin ushtarak ishte bërë nga një komision mjekësor.

5.2 *Është cenuar e drejta për t'u dëgjuar dhe parimi i kontradiktoritetit në gjykim*, për shkak të shkeljeve procedurale të lejuara në Gjykatën e Apelit Tiranë me pasojë gjykimin në mungesë të kërkuesve.

5.3. Është cenuar e drejta për t'u dëgjuar dhe gjykuar në Gjykatën e Lartë, si rezultat i mospranimimit të rekursit në dhomë këshillimi, i cili mbështetet në shkaqe që lejojnë kalimin dhe shqyrtimin e tij në seancë plenare.

5.4 Është cenuar standardi i arsyetimit të vendimit gjyqësor, pasi në vendimin e Kolegjit Administrativ mungojnë shkaqet e mospranimimit të rekursit.

6. **Subjekti i interesuar, Ministria e Mbrojtjes**, në prapësimet me shkrim drejtuar Gjykatës, në mënyrë të përmblodhur ka parashtruar sa vijon:

6.1 Pretendimet e kërkuësve të nivelit kushtetues vetëm sa janë përmendur si të tilla, pa u argumentuar dhe arsyetuar se ku dhe si janë kryer këto shkelje. Në kërkesë janë ngritur vetëm pretendime që kanë të bëjnë me mënyrën e zbatimit dhe interpretimit të ligjit nga ana e gjykatave të zakonshme, çka nuk përfshihet në juridiksionin kushtetues, për rrjedhojë kërkuësit nuk legjitimohen *ratione materiae*.

6.2 Pretendimi për cenimin e së drejtës për t'u dëgjuar dhe parimit të barazisë së armëve është i pabazuar, pasi Gjykata e Apelit e ka zhvilluar procesin në përputhje me përcaktimet e KPC-së, duke proceduar me shpallje publike. Kjo gjykatë nuk ka detyrim ligjor për njoftimin e palëve, për sa kohë që ligji parashikon zhvillimin e gjykimit edhe pa praninë e tyre.

6.3 I pabazuar është edhe pretendimi për cenimin e parimit të arsyetimit të vendimit gjyqësor. Për këtë pretendim kërkuësit kanë dhënë vetëm konsiderata të përgjithshme dhe argumentojnë se Gjykata e Lartë duhet të rregullonte shkeljet e kryera nga gjykatat më të ulëta, por pa referuar konkretisht se cilat janë këto shkelje. Vendimi i Gjykatës së Lartë është i rregullt në formë dhe përmbajtje, ka trajtuar çështjet e ngritura në rekurs, ka dhënë argumente të bazuara në dispozitat ligjore mbi vendimmarrjen, si dhe arsyet pse duhet të lihen në fuqi vendimet e gjykatave më të ulëta. Ky vendim plotëson kërkesat që kërkon standardi i arsyetimit në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimimin e kërkuësve

7. Gjykata vlerëson se kërkuësit legjitimohen *ratione personae* në lidhje me pretendimet e paraqitura në kërkesë, në kuptim të nenit 131/f dhe 134/1/i të Kushtetutës dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur në Gjykatën Kushtetuese brenda afatit të parashikuar nga ligji nr.8577, datë 10.02.2000 "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë". Vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë është i datës 06.11.2014, kurse zarfi me të cilin është dërguar kërkesa në Gjykatë është i datës 05.11.2016.

8. Në lidhje me legjitimimin *ratione materiae* të kërkuësve, në jurisprudencë të vazhdueshme Gjykata ka theksuar se interpretimi i ligjit, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues. Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (*shih vendimin nr.3, datë 19.02.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Bazuar në këto standarde Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuësve në lidhje me mënyrën e zgjidhjes së çështjes nga Gjykata e Apelit Tiranë, konkretisht në lidhje me afatin e parashkrimit të padisë, janë çështje që kanë të bëjnë me mënyrën e vlerësimit të provave dhe interpretimit të ligjit nga ana e asaj gjykate. Duke qenë çështje që i përkasin juridiksionit të zakonshëm gjyqësor, zgjidhja e tyre nuk përfshihet në juridiksionin kushtetues. Për rrjedhojë, kërkuësit nuk legjitimohen *ratione materiae* në lidhje me këto pretendime.

10. Në lidhje me pretendimet e tjera të ngritura në kërkesë, Gjykata vlerëson se ato *prima facie* janë të tilla që bëjnë pjesë në juridiksionin kushtetues.

B. Për pretendimin e cenimit të parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit në gjykim

11. Sipas kërkuësve ata nuk janë njoftuar për seancën gjyqësore të zhvilluar në Gjykatën e Apelit Tiranë dhe çështja është gjykuar në mungesë të tyre, për rrjedhojë është cenuar e drejta për t'u dëgjuar dhe parimi i kontradiktoritetit në gjykim.

12. Në lidhje me këtë pretendim subjekti i interesuar, Ministria e Mbrojtjes, ka prapësuar se Gjykata e Apelit e ka zhvilluar procesin në përputhje me përcaktimet e KPC-së, duke proceduar me shpallje publike. Sipas tij, kjo gjykatë nuk ka detyrim ligjor për njoftimin e palëve, për sa kohë që ligji parashikon zhvillimin e gjykimit edhe pa praninë e tyre.

13. Gjykata në jurisprudencën e saj ka përcaktuar disa standarde kushtetuese, të cilat janë të lidhura nga

pikëpamja organike dhe funksionale me njëra-tjetrën në mënyrë të tillë që cenimi i njërit standard ndikon në mënyrë të pashmangshme në cenimin e të tjerave. Konkretisht, e drejta për t'u njoftuar për një gjykim dhe pjesëmarrja në të është e lidhur me vendimarrjen e gjykatës, e cila ndikon drejtpërsëdrejti mbi të drejtat subjektive ose interesat e ligjshëm të individit. E drejta për t'u njoftuar për të marrë pjesë në gjykim u paraprin të drejtave të tjera, pasi nëse pala ndërgjyqëse nuk njoftohet për datën dhe orën e seancës, ajo detyrimisht do të gjendet në pamundësi objektive për të ushtruar të drejtat që i garantohen nga neni 42 i Kushtetutës në kuadrin e një procesi të rregullt ligjor. Nga ana tjetër, e drejta për të marrë pjesë në gjykim krijon të njëjtat mundësi për të paraqitur prova dhe argumente në mbrojtje të interesave vetjakë në raport me palën kundërshtare (*shih vendimin nr.37, datë 30.06.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Parimi i barazisë së armëve nënkupton se çdokush që është palë në proces duhet të ketë mundësi të barabarta që të paraqesë çështjen e tij dhe se asnjë palë nuk duhet të gëzojë avantazh të konsiderueshëm ndaj palës tjetër, por duhet të përcaktohet një ekuilibër i drejtë mes palëve. E drejta për të marrë pjesë në gjykim nuk duhet konsideruar si një e drejtë formale, ku palëve t'u garantohet thjesht prania fizike gjatë procesit, por duhet që legjislacioni procedural, në radhë të parë, dhe më pas gjyqtari gjatë gjykimit t'u japin mundësi të barabarta palëve për të paraqitur argumente dhe prova në mbrojtje të interesave të tyre. Nëse nuk do të ekzistonte barazia e armëve në gjykim, atëherë argumentet e njëres palë do të mbizotëronin mbi argumentet e palës tjetër, për rrjedhojë e drejta për të marrë pjesë në gjykim do të zhvishej nga funksioni i saj kushtetues për të garantuar një proces të rregullt ligjor. Bazuar në këto parime, gjykatave të zakonshme u dalin një sërë detyrash, mes të cilave rëndësi të veçantë merr krijimi i mundësive të barabarta për pjesëmarrjen e palëve apo përfaqësuesve të tyre në proces, si dhe mundësia e deklaramit të tyre për faktet, provat dhe vlerësimet ligjore që janë të lidhura ngushtë me çështjen që shqyrtohet në gjykatë (*shih vendimin nr.37, datë 30.06.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Gjykata ka vlerësuar, gjithashtu, se kontrolli i kushtetutshmërisë së një vendimi gjyqësor vlerësohet në një kontekst të caktuar faktesh që lidhen me të drejtën për proces të rregullt ligjor. Rastet që i paraqiten Gjykatës mbi bazën e ankimit të individëve, duhet të shqyrtohen domosdoshmërisht, në bazë të provueshmërisë së fakteve të dhëna. Marrja e vendimit për çështje kushtetuese kushtëzohet nga përcaktimi i fakteve kushtetuese, mbi bazën e të cilave vlerësohet respektimi i së drejtës për një proces të rregullt ligjor. Përderisa Gjykata Kushtetuese ka autoritetin për të vendosur përfundimisht për çështje të kushtetutshmërisë së procesit gjyqësor, ajo nuk mund ta ushtrojë këtë kompetencë pa analizuar faktet e natyrës kushtetuese (*shih vendimin nr.5, datë 02.03.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Nga aktet e dosjes gjyqësore të administruar për efekte të këtij gjykimi, rezulton se pas përfundimit të gjykimit në shkallë të parë kërkuesit kanë paraqitur ankim në Gjykatën e Apelit Tiranë. Kjo e fundit, me shkresën e datës 03.05.2010, ka njoftuar kërkuesit në rrugë administrative se ankimi nuk plotëson kriteret e nenit 454/c të KPC-së dhe u ka lënë një afat 5-ditor për plotësimin e të metave. Po nga aktet e dosjes gjyqësore rezulton se në Gjykatën e Apelit Tiranë çështja e kërkuesve është regjistruar në datën 30.07.2010. Me shkresën e datës 28.09.2011 gjyqtari i çështjes u ka dërguar kërkuesve njoftim për plotësimin e të metave të ankimit, i cili rezulton t'i jetë njoftuar përfaqësuesit të kërkuesve në datën 03.10.2011. Ky i fundit në datën 06.11.2011 ka paraqitur në gjykatë një ankim shtesë. Shqyrtimi i kësaj çështjeje në Gjykatën e Apelit është bërë në datën 13.10.2011 dhe nga procesverbali i seancës gjyqësore nuk rezulton të jenë paraqitur në gjykim kërkuesit dhe përfaqësuesi i tyre, për rrjedhojë gjykata ka vazhduar me gjykimin në mungesë. Në përfundim të kësaj seance Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

17. Gjykata vëren se në lidhje me njoftimin për ditën dhe orën e gjykimit neni 460 i KPC-së ka parashikuar se ai bëhet nga gjykata e apelit me shpallje pranë saj dhe në gjykatat përkatëse të shkallës së parë. Sipas nenit 461 të po këtij Kodi, mosparaqitja e palëve, për të cilat njoftimi është bërë me shpallje, nuk pengon shqyrtimin e çështjes, me përjashtim të rastit kur janë njoftuar shkaqe të arsyeshme për mungesën. Po sipas kësaj dispozite, gjykata nuk mund ta shqyrtojë çështjen në mungesë atëherë kur dëgjimi i palëve është një nga detyrat e rigjykitimit ose kur njoftimi ka qenë i parregullt. Gjykata, bazuar në aktet e dosjes gjyqësore, vëren se nuk është administruar asnjë akt në lidhje me mënyrën dhe datën e njoftimit të palëve për seancën gjyqësore të datës 03.10.2011 në Gjykatën e Apelit Tiranë. Gjykata vëren, gjithashtu, se sipas procesverbalit të seancës gjyqësore të datës 13.10.2011 shkaku për gjykimin në mungesë të palës paditëse është se ajo ka dijeni me fletëthirrje sipas ligjit dhe nuk është paraqitur në gjykim pa shkaqe të arsyeshme, ndërkohë që fletëthirret të cilave u referohet Gjykata e Apelit jo vetëm që nuk janë të administruara në fashikullin gjyqësor të asaj gjykate, por as nuk përmenden në listën e dokumenteve (inventarin) të dosjes gjyqësore. Po ashtu, me shkresën e datës 14.02.2017, Gjykata i ka kërkuar asaj informacion në lidhje me

mënyrën e njoftimit të palëve për këtë seancë gjyqësore. Gjykata e Apelit Tiranë, me shkresën e datës 15.03.2017, ka informuar Gjykatën se sipas verifikimit të sistemit për çështjen gjyqësore në shqyrtim është zhvilluar një seancë gjyqësore dhe se aktet e njoftimit të palëve administrohen në dosjen gjyqësore. Në këto kushte, Gjykata vlerëson se mospjesëmarrja e kërkuësve në gjykim ka ardhur si pasojë e mosrespektimit nga ana e Gjykatës së Apelit Tiranë të detyrimit për njoftimin e rregullt të palëve në procesin gjyqësor. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se procesi i zhvilluar në Gjykatën e Apelit Tiranë është i parregullt nga pikëpamja kushtetuese, për rrjedhojë vendimi i kësaj gjykate duhet të shfuqizohet.

18. Gjykata vëren se kërkuësit e kanë ngritur këtë pretendim edhe në rekursin e paraqitur në Gjykatën e Lartë. Ata kanë pretenduar se në gjykimin në apel ka pasur shkelje të dispozitave procedurale, për shkak se çështja është gjykuar pa u shpallur data e seancës gjyqësore. Megjithatë, ky pretendim nuk rezulton të jetë pasqyruar në vendimin e Kolegjit Administrativ, ndërkohë që në të janë pasqyruar vetëm disa shkaqe që kanë të bëjnë me themelin e çështjes. Kurse në arsyetimin e vendimit të mospranimit, Kolegji Administrativ shprehet se *“nga aktet procedurale të gjykimit të zhvilluar konstatohet se palëve iu është dhënë mundësia të paraqesin prova, të njihen me provat e palës kundërshtare, ato kanë debatuar rreth provave, duke shprehur opinionin e tyre në lidhje me zgjidhjen e mosmarrëveshjes, pa u vënë në kushte pabarazje dhe pa u mohuar ndonjë e drejtë që lidhet me cenimin e së drejtës për t’u dëgjuar dhe për t’u mbrojtur.”*.

19. Gjykata rithekson se kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë. Ky raport ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, kur është rasti i shqyrtimit nga ana e Gjykatës Kushtetuese të kërkesave individuale, në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës, udhëhiqet nga parimi i subsidiaritetit (komplementaritetit) *(shih vendimin nr.62, datë 23.09.2015 të Gjykatës Kushtetuese)*.

20. Gjykimi kushtetues synon të vlerësojë nëse procesi, si i tërë, ka qenë i rregullt, duke u ndalur në ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të palëve në proces. Në këtë kuptim, Gjykata e vlerëson si cenim të parimit për një proces të rregullt ligjor kur gjykata e shkallës më të lartë, duke u bazuar në kompetencat që i jep Kodi i Procedurës, nuk plotëson apo nuk korrigjon mangësitë dhe gabimet e gjykatave të shkallëve më të ulëta në plotësimin e standardeve dhe elementeve të një procesi të rregullt ligjor.

21. Gjykata, në vështrim të standardeve të mësipërme, si dhe duke marrë në konsideratë faktin se parregullsitë e konstatuara prej saj në lidhje me njoftimin e palëve gjatë gjykimit të zhvilluar në Gjykatën e Apelit Tiranë nuk janë riparuar nga Gjykata e Lartë, vlerëson se edhe vendimi i Kolegjit Administrativ u ka cenuar kërkuësve të drejtën kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së, për rrjedhojë duhet të shfuqizohet.

22. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuësve për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor janë të bazuara dhe kërkesa duhet të pranohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1/i të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
 - Shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimeve nr.2088, datë 13.10.2011 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe 00-2014-3005, datë 06.11.2014 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.¹
 - Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Apelit Tiranë.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Fatmir Hoxha, Vladimir Kristo, Vitore Tusha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj

¹ Gjyqtari V. Kristo ka votuar për pranimin e kërkesës vetëm për shfuqizimin e vendimit nr.00-2014-3005, datë 06.11.2014 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.

